

BOXHOLM

Välkommen att prenumerera på Länstidningen! Ring redaktionen 0141-560 03 eller maila till: redaktionen@lanstidningen.se

Här är Johanna 85 år, bilden är tagen 1955 och under den tid då hon bodde i Ramfalls före detta skola.

Tvärsjömålen finns fortfarande kvar, det är idag fritidsbostad. Så här såg Tvärsjömålen ut i början av 1970-talet.

Enligt boken Sveriges bebyggelse är nuvarande stuga vid Tvärsjömålen uppförd 1925 och restaurerad 1946. Årtalet 1925 verkar underligt, men att det gjordes en större omdaning 1946 kan vi nog vara säkra på, det var strax efter att Johanna lämnat Tvärsjömålen. Johanna lär säkerligen ha fötts och växt upp i den gamla stugan som ses på denna bilden.

Johanna fick den "oäkta" sonen Einar 1895. Han omkom i en olyckshändelse 1945 och strax efter den händelsen sålde Johanna Tvärsjömålen och gjorde sig skuldfri.

Johanna från Tvärsjömålen

Minnet av en riktig krutgumma

BOXHOLM (LT)

Johanna i Tvärsjömålen var en speciell och lite udda kvinna, hennes kommentarer var många gånger minnesvärda. Johanna föddes 1870 i torpet Tvärsjömålen och hon dog 94 år senare på ålderdomshemmet i Malexander. Under en lång tid hade hon sett till att spara pengar till sin egen begravning. Även kärngummor som Johanna dör till slut...

Det känns som att det förr i tiden fanns fler udda människor i samhället jämfört med vad det gör nu i modern tid. Läsaren får själv bedöma hur det är med den saken men det är nog inte så konstigt i så fall. Många levde i sina små torpstugor och kunde knappast veta så mycket om världen, inte ens av vad som skedde i grannsocknen.

Flera levnadsöden kan man läsa om på Föreningen Krafttagets hemsida men även Kulturarv Östergötland bevarar minnet av flera människor. Där kan man läsa om en viss Johanna, och källan till den berättelsen kommer från boken "Malexander - sockenbor berättar" och artikeln "Johanna i Tvärsjömålen" från Corren 1969

Många gårdar, torp och

backstugor har försvunnit i det förr i tiden så torptäta Östergötland och Malexander socken är inget undantag. Men en och annan stuga finns förstås kvar och som lyser rött i dessa karga skogstrakter. Cirka åtta kilometer nordost om Malexander ligger Tvärsjömålen, och i detta torp föddes 1870 Johanna Augusta Andersson och hon har gått till historien som "Johanna i Tvärsjömålen".

Om man som Johanna föds och lever hela livet i skogarna norr om kyrkbyn Malexander för att sluta sina dagar 94 år gammal på ålderdomshemmet inne i byn, då är det kanske inte underligt om man blir lite udda och ihågkommen ända in i våra dagar.

Johannas föräldrar var torpare i Tvärsjömålen. Pappan Anders Gustaf var född i Malexanders socken 1839 och modern Gustava 1832 i Tidarsrum. Det föddes flera barn i Tvärsjömålen och de flesta lämnade föräldrahemmet i tonåren, till exempel Anna Sofia som flyttade till Vadstena, Hulda Matilda som flyttade till Åsbo och Karl, som kom att bli mer känd under namnet "Kalle i Övrabo". Johanna blev piga i Månhult 1894 och det var i den vejan som hon kom att bli med barn. Den 7 november 1895 var Johanna tillbaka hos föräldrarna i Tvärsjömålen och exakt två veckor senare födde hon sonen Einar.

Tvärsjömålen var ett kronotorp och Johanna kom att ta över arrendet för torpet efter att föräldrarna gått bort. Modern avled i april 1917 och fadern dog i december året efter.

I Tvärsjömålen hade Johanna tre kor, får och gris och detta räckte för att ge henne livets uppehälle. Men hon hade också en extrainkomst. Johanna var nämligen drällsömmerska och detta innebar att hon vävde åt folk i bygden. Johanna kunde - enligt egen utsago - väva elva olika mönster och hon var representerad på Skänningeutställningen 1929. Kort efter Skänningeutställningen var det stort kafferep hemma hos Johanna. Det var många fruar och flickor på besök i Tvärsjömålen och självklart omtalade Johanna för alla att hon hade bakat "nittan" sorters kakor i sin stora inmurade bakugn. Annars så var slöseri absolut inte Johannas stil. Själv tog hon högst sällan smör på brödet till sitt kaffe. Grädden kärnades och smöret såldes.

Sonen Einar innebar nog både glädje och hjälp åt modern Johanna, men också stor sorg för henne. Det fanns nämligen två passioner i Einars liv, nämligen flickor och hästar. Båda sakerna gav modern mycket bekymmer, de uteblivna framgångarna hos utvalda flickor gjorde Einar djupt deprimerad, och hästaffärerna kostade en

hel del pengar. Hästar blev också hans olycka. År 1945 omkom han nämligen i en olyckshändelse på grund av en skenande häst.

Efter Einars död sålde Johanna lantbruket och gjorde sig skuldfri. Hon flyttade till en före detta skogsarbetarbarack, som kallades Mösskärmén, namnet kom av att byggnaden hade ett utskjutande tak. Det var en dragig och kall bostad, "dagen" lyste genom springorna och vattent frös i hinken under den kalla vintern. Det krävdes antagligen en oöm person som Johanna för att klara att bo i den dragiga och kalla bostaden.

I stugan firade Johanna sin 80-årsdag, och till högtidsdagen kom många gratulanter till henne, bland annat prästen Stig Andersson. Johanna blev alldeles häpen när hon fick se honom och utbrast: "Å, Herre Gud! Kommer han?" Svaret blev: "Nej inte precis, men vi kan säga hans ombud!"

Johanna hedrade ofta sina vänner och bekantas begravningar och vid alla högtidliga tillfällen klädde hon sig i svart klänning, kappa och en svart sidensjal om huvudet. Hon kunde en mängd psalmverser utantill och vissa brukade hon läsa vid dessa tillfällen. Det gick som ett rinnande vatten! Med tiden hörde Johanna allt sämre, men det gjorde inte så

mycket för hon både frågade och svarade själv!

Av hennes minnesvärda kommentarer finns det flera exempel, som den gången när Johanna för en gångs skull hade tingat en bilskjuts. Chauffören dröjde något och Johanna blev otålig och utbrast: "Han har naturligtvis kört ihjäl sig men han kunde ju åtminstone ringa!"

Johanna ville inte flytta till ålderdomshemmet, men betydligt bekvämare blev det ju när hon lämnade Mösskärmén för att flytta in i Ramfalls nedlagda skola. Så småningom blev det ålderdomshemmet i alla fall, och där kom Johanna att trivas mycket bra och hon var mycket omtyckt.

Hos en lantbrukare och vän hade hon sparat ihop pengar till sin begravning. Hon kom med en tia då och då och när Johanna gick ur tiden 1964 hade det blivit en ganska riklig summa. Vid ett tillfälle hade Johanna lämnat över mer pengar än vanligt, och hennes motivering till detta var att kaffet hade stigit och blivit så dyrt! Johanna lämnade till och med några tusen kronor i arv åt släkten när hon dog den 6 juni 1964, 94 år gammal.

Nog tycks Johanna ha varit en riktigt härlig krutgumma!

Text och bild:
KLAS JOHANSSON

Det händer

Evenemangstips
i Boxholms kommun

Konst på biblioteket

Helen Boreson Holmberg från Normlösa ställer ut vackra naturtavlor i olja, samt några andra godbitar.

Tid: T o m 11-29.

Plats: Boxholms bibliotek.

Julseans

På scen möter du tv-aktuella mediet Andreas Österlund ("Det Okända" TV4 Play/Sjuan). Kvällen bjuder på seans, julsånger och fika. 3 timmar inkl paus. Bokas på tel 0142-501 53 eller info@boxholmsbio.se.

Tid: 11-29, kl 18.

Plats: Folkets hus.

Bohemian Rhapsody

Bohemian Rhapsody är en hyllning till Queen, deras musik och enastående sångare Freddie Mercury, som trotsade stereotyperna, rev upp konventionerna och blev en av världens mest älskade underhållare.

Tid: 11-30, kl 19.30.

Plats: Folkets hus.

Julmarknad i Malexander

Liten mysig julmarknad med tomtebesök. Här finns charkvaror, julklappar med mera. Flera lotterier. Servering. Tomten kommer kl 15.45 med godispåsar till alla barn under 15 år. Fri entré. Vill du sälja dina varor hos oss? Kontakta Ulla: 0142-301 68, mail: sylles@boxholmmail.se, en plats kostar 100 kr. Tid: 12-01, kl 14-16.30.

Plats: Föreningshuset, Malexander.

Opera: Rigoletto Rigoletto

Direktsändning från Kungliga operan. Speltid: 3 timmar 17 minuter inkl. 1 paus. Biljettpris: 350 kr (300 kr abonnemang). I pausen bjuder vi på ostpaj och dryck samt kaffe och kaka. Tid: 12-01, kl 15.

Plats: Folkets hus.

Premiär: Söndagstur

En eld brinner på en vacker plats i skogen kring Boxholm dit allmänheten välkomnas för att lyssna på en berättare, som pratar kring ett fritt valt ämne. Berättare: Ann-Charlott Feldt. Kostnadsfritt.

Tid: 12-02, elden tänds kring kl 10 och Ann-Charlott Feldt kan vi lyssna på kl 10.45.

Plats: Elden brinner på en kulle mellan Västra och Stora Herkhult. Vägvisning utefter Rv 32 söder om Boxholm.

Sveriges största ostfest

Kom och protestera mot flytten av Boxholmsost! Plats: Utanför Ica och Systembolaget.

Tid: 12-01, kl 14.

Maila ditt evenemang till redaktionen@lanstidningen.se senast fredag veckan innan införande.